

Félags- og húsnæðismálaráðuneyti

Reykjavík, 15. ágúst 2025

Síðumúla 24

108 Reykjavík

Sent á samráðsgátt

Efni: Umsögn um áform um hækkun almenns frítekjumarks ellilífeyris

Samtök atvinnulífsins (SA, samtökin) hafa tekið til umsagnar ofangreint mál sem birt var á samráðsgátt stjórnvalda 11. júlí. Stjórnvöld áforma að hækka almennt frítekjumark ellilífeyris úr 36.500 krónum í 60.000 krónur á kjörtímabilinu, um 5.000 krónur 2026 og 2027 síðan 13.500 krónur 2028. Frítekjumarkið má nota á móti öllum tegundum tekna, þ.m.t. lífeyrissjóðstekjum, atvinnutekjum eða fjármagnstekjum. Samtökin vilja koma eftirfarandi athugasemdum á framfæri.

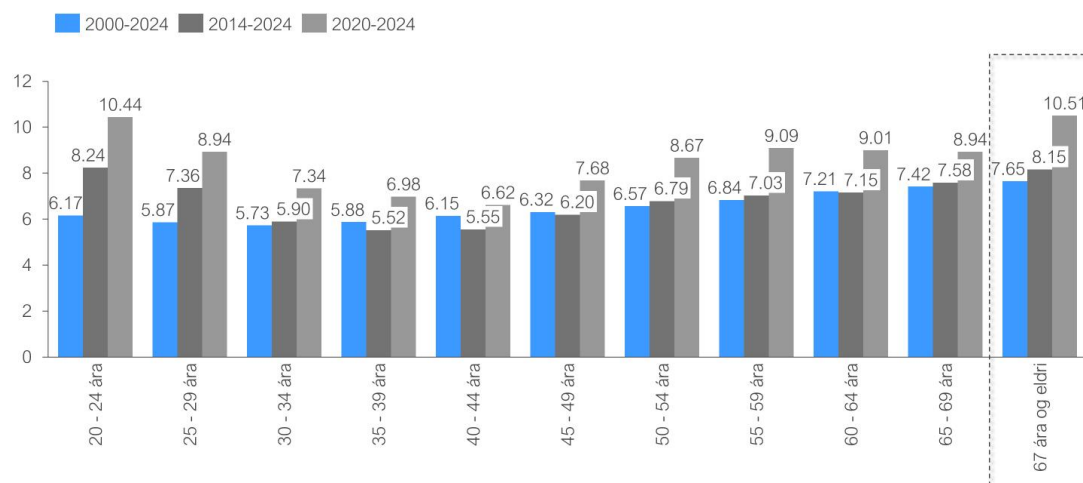
Ráðstöfunartekjur eldri borgara aukist mest frá aldamótum

Sé litið til ráðstöfunartekna mismunandi aldurshópa á Íslandi sést að þær hafa hækkað mest hjá eldri borgurum 67 ára og eldri, óháð því til hvaða tímabila er litið.

Ráðstöfunartekjur mismunandi aldurshópa

Árleg aukning ráðstöfunartekna frá á mismunandi tímabilum á verðlagi hvers árs í prósentum

Heimildir: Hagstofa Íslands

Þá hafa hærri vextir minnst áhrif á eldri kynslóðir. Hluti áhrifa hárri vaxta koma fram í auknum ráðstöfunartekjum þar sem fjármagnstekjur eru hæstar hjá elsta aldurshópnum. Þau áhrif sem birtast ekki með beinum hætti eru lægri kostnaður, þ.e. lægra hlutfall ráðstöfunartekna sem er varið í vaxtakostnað. Eldri kynslóðir skulda talsvert minna en þær

yngr og eru oft jafnvel alveg skuldlausar. Efnahagsástandið á Íslandi um þessar mundir bitnar því hvað síst á ellilífeyrisþegum og hvað mest á yngstu kynslóðunum, sérstaklega þeim sem eru að taka sín fyrstu skref á húsnæðismarkaði eða þeim sem ekki hafa komist inn á húsnæðismarkað.

Bætur almannatrygginga hækka hraðar

Mun þessi breyting frítekjumarks leggjast ofan á fyrirætlanir stjórnvalda um að ellilífeyrir og aðrar bætur almannatrygginga hækki með sama hætti og launavísitala, en þó aldrei minna en vísitala neysluverðs. Ljóst er að með því fyrirkomulagi munu ráðstöfunartekjur bótaþega og ellilífeyrisþega aukast enn frekar miðað við aðra líkt og rakið var í fyrri umsögn SA¹.

Aukin þensla eykur verðbólgu

Heildarumfang fyrirhugaðra breytinga er metið á um 5,6 milljarða króna. Áætlaður kostnaður sem af áforunum hlýst er 600 milljónir króna umfram það sem ráðgert er í fjármálaáætlun og mun að öllum líkindum auka þenslu og halla ríkissjóðs. Slíkt veldur verðbólguþrýstingi og vinnur gegn lægri vöxtum, sem raunar bitnar minnst á þeim hóp sem áformin ná til.

Með þeim rökum sem hér að ofan eru útlistuð leggjast samtökin gegn áformunum og hvetja stjórnvöld frekar til sértækari aðgerða sem styðja við þá sem standa höllum fæti, en ekki almennar aðgerðir líkt og áformað er að ráðast í.

Virðingarfyllt,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

Arnar Birkir Dansson
hagfræðingur

¹ https://samtok-atvinnulifsins.cdn.prismic.io/samtok-atvinnulifsins/aAdsV1vg_A-GMuFn_Launav%C3%ADsitalaogalmannatryggingar.pdf